SZCZELINA I ZIELNIK

Leszek Mądzik

Reżyser i scenograf. Urodził się 5 lutego 1945 r. w Bartoszowicach w Górach Świętokrzyskich. Uprawia scenografię od 1967 r. Założyciel i dyrektor artystyczny Sceny Plastycznej KUL w Lublinie, gdzie zrealizował następujące spektakle autorskie: „Ecce Homo" (1970), „Narodzenia" (1971), „Wieczerza" (1972), „Włókna" (1973), „Ikar" (1974), „Piętno" (1975), „Zielnik" (1970), „Wilgoć" (1978), „Wędrowne" (1980), „Brzeg" (1983), „Pętanie" (1986), „Wrota" (1989), „Tchnienie" (1992), „Szczelina" (1994). Jako scenograf współpracował z wieloma teatrami w kraju i za granicą. Prowadził zajęcia ze studentami i realizował spektakle w Akademii Teatralnej w Helsinkach, w Akademii Sztuki w Berlinie, Amsterdamie i na Uniwersytecie w Buffalo. Leszek Mądzik brał udział ze swoimi spektaklami i wystawami w kilkudziesięciu międzynarodowych festiwalach teatralnych. Ważniejsze nagrody: nagroda krytyków za spektakl „Wilgoć" (Międzynarodowy Festiwal Teatrów Eksperymentalnych Kair 91), nagroda za reżyserię, scenografię i technikę teatralną dla spektaklu „Zielnik" (Światowy Festiwal Teatralny w Toyagamie), nagroda specjalna (A World Class AACT Racine USA), nagroda Ministra Spraw Zagranicznych RP Krzysztofa Skubiszewskiego za osiągnięcia dla kultury polskiej w świecie (1993). Leszek Mądzik jest profesorem w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu, pełni także funkcję konsultanta przy Komisji Episkopatu Polski ds. Środków Masowego Przekazu.

...i jego teatr

Prof. Irena Sławińska w jednym ze swoich tekstów o teatrze Leszka Mądzika napisała, iż jest to *„zjawisko tak odrębne i jedyne na mapie współczesnej kultury polskiej, że wymyka się wszelkiej próbie zaszeregowania"*. Próbując zdefiniować fenomen teatru Mądzika należy sięgnąć do nazwy. Oto scena plastyczna sugeruje położenie akcentu na działanie środkami wizualnymi. Wśród nich dominującym wydaje się ostre, kontrastowe stosowanie światła i ciemności, a także form plastycznych o niezwykle silnym oddziaływaniu symbolicznym, dotykających z wielką mocą podświadomych sfer psychiki. Wizualna strona spektakli Mądzika świadczy o wielkiej inwencji i wyobraźni twórcy, przy czym to ogromne bogactwo jest budowane w sumie dość prostymi środkami. Równorzędną rolę w kreowaniu rzeczywistości teatralnej pełni muzyka. Bardzo starannie dobrana, pisana z reguły przez uznanych artystów (St. Radwan, P. Konieczny, P. Gintrowski) pełni wielorakie funkcje. Obok instrumentalnych form operuje szmerami lub ciszą. Muzyka w spektaklach Sceny Plastycznej jest szczególnym sposobem formowania semantycznego obrazów. I wreszcie rzecz w teatrze Mądzika znamienna. Jest to teatr bez słowa, a aktor-człowiek sprowadzony jest do roli rekwizytu-elementu obrazu. O tej szczególnej właściwości tak mówi Leszek Mądzik: *„...najważniejszym motywem moich kolejnych „redukcji" (słowo, aktor, konkret) jest silne przekonanie, że istnieją dziedziny rzeczywistości ludzkiej, które się kaleczy mówiąc o nich. Co więcej: utrzymuję, że istnieją odnośnie tych sfer właściwe środki wyrazu sztuki odkrywające ich prawdę"*. Wśród wielu terminów i rozważań teoretyków sztuki i teatru skonstruowanych na okoliczność określenia fenomenu teatru Mądzika pojawiają się: teatr prawdy pozasłownej, teatr filozoficzny, teatr plastyczny. Myślę, że te rozważania należy pozostawić krytykom. Dopóki Scena Plastyczna będzie nas – widzów poruszać, niepokoić, zniewalać urodą przedstawionego świata, dopóty twórczość Leszka Mądzika nie potrzebuje takiej konkretyzacji.

JANUSZ CZARSKI

JACEK SZWIC

Zielnik